

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

โลกในยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่บุคคลต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกและการบริหารงานในองค์กร จึงเน้นที่ความรู้ (Knowledge) ความชำนาญ (Skill) และความสามารถ (Ability) ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นสำคัญ ในอันที่จะปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยการนำเอาเทคโนโลยีหรือวิทยาการใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน โดยปัจจัยที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทาย ได้แก่ คุณภาพของคน กองประชุมใหญ่ของพรรคครั้งที่ 7 ได้ระบุไว้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า เพราะว่าการศึกษาคือรากฐานของการพัฒนาทั้งมวล ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม กฎหมายและวัฒนธรรมหรืออาจกล่าวได้ว่า ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน ในชาติ การจัดการศึกษาทุกระดับต้องมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ซึ่งครูผู้สอนเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณภาพหรือไม่เพียงใด ประสิทธิภาพการสอนของครูที่ถ่ายทอดความรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ด้านคุณลักษณะของครู ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด ในระดับปฏิบัติเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การศึกษามีคุณภาพ ความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาวิวัฒน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ การศึกษาจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาให้คนลาวเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งถือเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนลาวให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะร่วมมือสร้างสรรค์ในเวทีโลก การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ กองประชุมใหญ่ของพรรคครั้งที่ 8 ได้กำหนดไว้ว่า ปี ค.ศ. 2020 ประเทศลาวต้องหลุดพ้นออกจากประเทศด้อยพัฒนา เพื่อบรรลุจุดหมายดังกล่าว ให้ถือเอางานการศึกษาเป็นปัญหาใจกลางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างประกอบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติลาวตั้งแต่ปัจจุบันถึงปี ค.ศ. 2015 ได้กำหนดไว้ว่า จะสร้างให้คนลาวได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน เป็นพลเมืองที่ดี มีการศึกษา มีความรู้

มีวิชาชีพ มีความสามารถ มีสุขภาพมีพลานามัยและมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อตอบสนองกับความเรียกร้องต้องการ ของการพัฒนาประเทศชาติ

จากการศึกษาผลการสอนของครูที่จบออกไปสอนอยู่โรงเรียนชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาที่เมืองแอค เมืองสบเนาและเมืองเชียงค้อ แขวงหัวพัน ในระหว่างเดือนมีนาคม ค.ศ. 2009 ได้พบว่า ครูสอนร้อยละ 30 ไม่มีเทคนิควิธีการสอนที่น่าสนใจ ร้อยละ 30 ไม่มีสื่อประกอบในการสอนที่หลากหลาย ร้อยละ 20 ไม่มีความรู้ที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน นักเรียนไม่ได้ค้นคิด ไม่มีส่วนร่วมในการเรียน ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียนต่ำและจากการศึกษาผลการเรียนของนักเรียน โรงเรียนชั้นประถมศึกษาอยู่ทั่วแขวงของแผนกศึกษาธิการแขวงเชียงขวางพบว่า นักเรียนร้อยละ 30 ไม่มีความรู้ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่พึงประสงค์ นักเรียนร้อยละ 30 ไม่ตระหนักในการพูดและการเขียนภาษาลาว นักเรียนร้อยละ 20 ไม่มีความสามารถนำใช้ความรู้เข้าในการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงได้ สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพหรือยังไม่มีเทคนิคการสอนที่พึงประสงค์ตามความคาดหวังของสังคม

พรรคและรัฐบาลแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเห็นว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เพื่อปฏิบัติภารกิจดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพสูง การศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก นโยบายของพรรคในการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติในอนาคต จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ตามมาตรฐานใกล้เคียงกับมาตรฐานสากล แนวทางการจัดการศึกษาของพรรค และจุดมุ่งหมายรวมของการศึกษาสัมฤทธิ์ผล หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ คือ ต้องดำเนินการจัดการศึกษาอย่างรอบด้าน ในการพัฒนาการศึกษานั้น การพัฒนาครูถือเป็นสิ่งสำคัญและต้องจัดการอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ก็เพราะว่า ครูที่เพียงพอไปด้วย ด้านคุณสมบัติ ด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ ด้านความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชนนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและเป็นกุญแจที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จของการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

วิทยาลัยครูทั้งแขวงเชียงขวาง เป็นสถาบันการศึกษาสร้างครูชั้นสูงแห่งหนึ่งที่ขึ้นกับกรมสร้างครู กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีหน้าที่ผลิตและอบรม ครูชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาให้แก่สองแขวง คือ แขวงเชียงขวางและแขวงหัวพันตามความต้องการของท้องถิ่นและของสังคม ดังนั้น วิทยาลัยครูเปรียบเหมือนหัวใจหลักของกระบวนการผลิตครู การผลิตครูให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ปัญหาสำคัญครูที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูต้องมีความเพียงพอพร้อมทุกประการ เช่น ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู ด้านคุณสมบัติ ด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคนิค

วิธีการสอนและอื่น ๆ ถ้าครูมีคุณลักษณะที่ได้กล่าวมาแล้ว จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ จะช่วยให้คุณภาพการเรียนของนักเรียนดีขึ้น มีความรู้ความสามารถสูง รักอาชีพของตน สร้างสังคม ให้มีความก้าวหน้า ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในวิทยาลัยครูคังไซ แขวงเชียงขวาง มีความตระหนัก ในคุณค่าของครูเป็นอย่างมาก จึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครู มืออาชีพ ตามองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านสมบัติส่วนบุคคล ด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชน เพื่อพัฒนาครูให้กลายเป็นครู มืออาชีพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ในทัศนะของครู และนักศึกษาวิทยาลัยครูคังไซ แขวงเชียงขวาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ในทัศนะ ของครู วิทยาลัยครูคังไซ แขวงเชียงขวาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนก ตามรายด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ในทัศนะ ของนักศึกษาวิทยาลัยครูคังไซ แขวงเชียงขวาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามรายด้าน

สมมติฐานของการวิจัย

1. คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ในทัศนะของครูจำแนก ตามรายด้านแตกต่างกัน
2. คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ในทัศนะของนักศึกษา จำแนกตามรายด้านแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับครูได้นำไปปรับปรุงพัฒนาตนเองและเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของตนเองให้ดีขึ้น
2. เป็นแนวทางในการฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาให้เป็นครูมืออาชีพในอนาคต
3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารได้วางแผนในการส่งเสริม และพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการศึกษา โดยอิงตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดลักษณะงานของราชการครู (กฎหมายการศึกษาแห่งชาติลาว) และตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ 3 ด้าน คือ ด้านสมบัตินบุคคล ด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชน

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้

2.1.1 ครูวิทยาลัยครูคังไซ จำนวน 115 คน

2.1.2 นักศึกษาวิทยาลัยครูคังไซ จำนวน 800 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ครูวิทยาลัยครูคังไซ จำนวน 90 คน

2.2.2 นักศึกษาวิทยาลัยครูคังไซ จำนวน 260 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ในทัศนะของครูและนักศึกษา 3 ด้านคือ

3.1 ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคล

3.1 ด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 ด้านความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชน

4. เวลาทำการวิจัย ปีการศึกษา 2552

กรอบความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการศึกษาโดยอิงตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดลักษณะงานของราชการครู (กฎหมายการศึกษาแห่งชาติลาว) และตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 มาเป็นกรอบในการศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ 3 ด้าน คือ ด้านสมบัตินบุคคล ด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการของครูตามมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม การจัดการกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพครูและการอยู่ร่วมกันในสังคม 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคล ด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชน

2. คุณลักษณะที่เป็นจริงของครูมืออาชีพ หมายถึง การปฏิบัติจริงของครู ด้านคุณธรรม จริยธรรม การจัดการกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพครูและการอยู่ร่วมกันในสังคม 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคล ด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชน

3. คุณสมบัติส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะรวมของพฤติกรรม การปฏิบัติตนในสิ่งที่ดี มีคุณธรรม ประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักและเมตตาศิษย์ รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีบุคลิกภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ ค่านิยมและนิสัย ที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการให้คำปรึกษา ในการเรียนและชีวิตมีทักษะในการค้นคว้าแสวงหาข้อมูลข่าวสาร

4. ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการจัดกิจกรรม ที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน สามารถพัฒนาแผนการสอนที่ออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน สามารถพัฒนาและออกแบบสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดและเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดผลถาวร มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนรู้แหล่งสืบค้นของข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลผลการสอนอย่างเป็นระบบ สามารถแสดงปัญหาความต้องการของนักเรียนแต่ละคน

5. ด้านความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนครูและชุมชน หมายถึง เต็มใจช่วยเหลือเพื่อนครูและชุมชน มีความจริงใจต่อเพื่อนร่วมงาน ยกย่องชมเชยเพื่อนร่วมงานในสิ่งที่ควร ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ ให้เพื่อนร่วมงานทราบในเรื่องที่ต้องรับผิดชอบ ฟังและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ให้ความเห็นช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในยามทุกข์ร้อน รับรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงาน เข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำปฏิบัติงาน โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม มีความพึงพอใจที่ผลงานของส่วนรวมบรรลุเป้าหมาย ยอมรับความรู้ความสามารถของบุคคลในชุมชน การสร้างมนุษยสัมพันธ์และการแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน ด้วยวิธีการต่าง ๆ

6. คุณธรรมของครู หมายถึง คุณสมบัติ หรือความสามารถที่มีอยู่ในตัวครู ได้แก่ มีความยุติธรรม เสียสละรับฟังและเคารพเหตุผลผู้อื่น ตัดสินนักเรียนด้วยเหตุผลและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

7. จริยธรรมของครู หมายถึง การแสดงออกในสิ่งที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน มีกิริยาจาสุภาพ มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ ประพฤติตนให้เหมาะสมกับ โอกาสและเวลาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ส่งเสริมนักเรียนให้มีความเมตตา กรุณา อดทน ซื่อสัตย์และสุภาพอ่อนโยน กล้าแสดงออกเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา สร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณให้แก่ตนเอง เพื่อนร่วมงาน และสถาบันมีความรู้ความสามารถในการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้จริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นสุข

8. ครู หมายถึง ผู้มีหน้าที่สั่งสอนศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ในทุก ๆ ด้านและเป็นผู้ที่มีศีลธรรม จริยธรรมตามที่พึงปรารถนาของสังคม

9. ครูมืออาชีพ หมายถึง ครูที่สามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง ให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ตรงตามความต้องการของการพัฒนานักเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับหลักสูตรมากขึ้นและด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาค้นคว้าแล้วเรียนภายใต้การชี้แนะของครู

11. วิทยาลัยครู หมายถึง สถานศึกษาที่ผลิต และอบรมครู